

LAUSUNTO HALLITUKSEN JÄTELAKILUONNOKSESTA VN/538/2019

YLEISET SÄÄNNÖKSET

Remeo Oy (myöh. Remeo) pitää jätelakiehdotusta monelta osin ongelmallisena ja johtavan alalla suureen muutokseen, jonka seurauksia ei kukaan pysty hallitsemaan. Kierrätysasteen nostamistavoite on jätelain muutosesityksessä hyvä ja oikea tavoite. Nyt on suuri vaara, että esitetyt muutokset johtavat päinvastaiseen kehitykseen kierrätyksen ja jätehuollon toimivuuden kannalta. Näin kestävä kiertotalous ei toteudu ja hyvin toimivien yritysten toimintaedellytyksiä heikennetään tarpeettomasti.

Erityisiä ongelmakohtia ovat:

1. Jätteenkuljetukset
2. Tuottajavastuu
3. Pakkausjätteiden kerääminen

Kiteytettynä voidaan sanoa, että esityksellä jätelain muutoksesta ei tulla saavuttamaan Suomen kierrätystavoitteita. Tällä esityksellä viedään ala sekasortoiseen tilaan.

KUNNAN VASTUULLA OLEVA JÄTEHUOLTO

Remeo pitää ehdottoman tärkeänä, että jätteenkuljetusten kaksoisjärjestelmä säilyy kiinteiden jätteiden kuljetuksessa. Kokemusten mukaan kiertotalous kehittyy parhaiten markkinaehtoisin ratkaisuin yritysten vapaassa kilpailussa. Kilpailu ja avoimet markkinat edistävät investointeja, innovaatioita ja palveluiden kehittämistä. Alalla on pitkään vallalla ollut pelko jätehuoltokuljetusten kunnallistamisesta. Siitä huolimatta yritykset ovat kehittäneet jätehuolto- ja kierrätysratkaisuja esim. monilokeroratkaisuja. Nyt nämä panostukset ovat vaarassa nollaantua. Kunnan järjestämässä jätehuollossa keskitetysti kilpailutettujen urakka-alueiden sopimusajat ovat lyhyitä. Tämä johtaa yrityksissä lyhytjänteiseen toimintaan, koska jatkuvuutta ei ole olemassa.

Remeolla työskentelee kiinteistönhaltijan järjestämässä jätehuollossa 75 kuljettajaa. Työsuhteet ovat pääsääntöisesti pitkiä ja kuljettajien ammattitaito erittäin korkea. Merkittävää on, että tässä järjestelmässä voidaan kerätä samoilla reiteillä kotitalousjätteiden lisäksi myös yritysten jätteitä. Erittäin huolestuttavaa on, että kunnan järjestämässä jätehuollossa kilpailutetaan urakat jättejaettain. Näin ajoja ei pystytä yhdistelemään lokeroautoilla.

Asiakkaat ovat erittäin tyytyväisiä kiinteistönhaltijan järjestämään jätehuoltoon. Selvästi suurin osa asiakkaista/asukkaista haluavat kyseisen järjestelmän säilyvän, koska tällöin asiakkaalla on suora yhteys palveluntoimittajaan ja näin asiakkaat voivat vaikuttaa palvelun laatuun, kehittämiseen, hintaan ja toimittajan valintaan. Palvelun hinta/laatu -suhde on halutulla tasolla. Jätehuollossa on myös jatkossa tarjottava asiakkaille monipuolisia ja rinnakkaisia palvelukonsepteja. Kiinteistönhaltijan jätehuollossa yritykset panostavat työntekijöihinsä, kun taas kunnanjärjestämässä sopimusten määräaikaisuus tekee tästä haastavaa ja lyhytnäköistä. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätehuollossa yrityksiä on jatkuvasti huolehdittava kilpailukyvästään suunnittelemalla ajot logistisesti tehokkaiksi. Monilla yrityksillä on käytössään ajoneuvojen seurantajärjestelmät, joilla voidaan seurata reaaliaikaisesti esimerkiksi kuljettajien ajotapoja. Tällä saavutetaan mahdollisimman pieni polttoainekulutus suhteessa tekemiseen ja näin päästöt vähenevät. Seurantajärjestelmillä saavutetaan myös mahdollisimman pieniä rengaskuluja ja pitkät kaluston käyttöiät. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätehuollossa kalustoa uudistettaessa yritykset ottavat markkinaehtoisesti huomioon vähäpäästäiset polttoaineratkaisut ja vähintään EURO 6 luokituksen omaavat jäteautot. Biokaasukäyttöisten jäteautojen käyttöä ovat rajoittaneet kaasun jakeluverkoston pienuus.

Kiinteistöjen jätehuollon asianmukaisuuden seuranta ja erilliskeräysvelvoitteiden täyttyminen voidaan valvovan viranomaisen näin halutessaan toteuttaa reaaliaikaisesti ja ajantasaisesti kuljetusjärjestelmästä riippumatta. Kiinteistön haltijan jätehuollossa kaikki yritykset ovat valmiita toimittamaan viranomaiselle kaiken tarvittavan materiaalin asukkaiden jätehuollosta pyydettyssä muodossa. Valvovan viranomaisen on oltava aktiivinen tässä ja annettava konkreettiset vaateet tiedoille. Valvovan viranomaisen on toteutettava valvontavelvollisuuttaan.

Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus on säilytettävä tasavertaisena järjestelmänä, jotta voidaan turvata kunnan vastuulla olevien kiinteiden yhdyskuntajätteiden jätehuollon järjestäminen lain tavoitteiden mukaisesti.

TUOTTAJAVASTUU

Jätelain muutosesitys keskittyy liikaa sääntelemään yksityiskohtaisesti jätteiden keräämisestä. Muu kiertotalouden edistäminen jää huomiotta. Esityksestä ei löydy keinoja uusiomateriaalien kysynnän vahvistamiseen. Niiden huomioiminen esityksessä johtaisi kasvaviin investointeihin käsittelytoiminnassa. Asuinkiinteistöjen pakkausjätehuoltoon ja jätteiden kuljetuksiin esitetään kuntavetoista mallia.

Pakkausten tuottajien ja kuntien on järjestettävä asumisessa syntyvän pakkausjätteen erilliskeräys yhteistoiminnassa. Pakkausten tuottajan on vastattava vähintään 80 prosentista pakkausjätehuollon kokonaiskustannuksista. Näin 20 %:ia tuottajien kuluista on siirtymässä kuluttajille. Paperinkeräyksessäkin kierrätysluvat ovat pakkausjätteitä huomattavasti korkeammat tästä 100 %:sesta tuottajavastuusta ja yksityisten jätteenkuljetusyritysten

tekemisestä johtuen. Tällä esityksen mallilla voidaan romuttaa hyvin toiminut nykyinen tuottajavastuumalli, jossa keskitytään eri jakeisiin ja niiden kehittämiseen. Nykyinen toimintamalli on rakentunut suurelta osin yritysmaailman toimesta, jota ollaan rajaamassa tällä lakiesityksellä, jossa toiminnot halutaan esityksessä keskittää yhteen tuottajavastuutoimijaan.

ERILLISKERÄILYVELVOITTEET

Kunnan oikeutta lieventää jätehuoltomääräyksillä erilliskeräystä pitää rajata. Muutoin materiaalia saattaa ohjautua kierrätyksestä polttoon. Syntypaikkalajittelulla on suuri merkitys kierrätyksen kehittämisessä.

Erilliskeräysvelvoitteilla saavutetaan tavoitellut kierrätysasteet kunnallisen toimijan ja yritysten yhteistyöllä. Pientaloille on jo nyt hyvin tarjolla markkinaehtoisesti lajittelumahdollisuuksia. Erilaiset nelilokeroratkaisut ovat olleet arkea jo viisitoista vuotta kiinteistöhaltijan järjestämässä jätehuollossa. Kunnan järjestämässä jätehuollossa vasta nyt mietitään vastaavia ratkaisuja.

Vantaalla 1.6.2020